

**ACCESS TO JUSTICE FOR DEAF PERSONS IN THAILAND
: FOCUS ON FILING A CRIMINAL COMPLAINT WITH
INQUIRY OFFICERS**

RUNGRAPEEPHAN UJAWARTEE

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
(CRIMINOLOGY, JUSTICE ADMINISTRATION AND SOCIETY)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

Copyright by Mahidol University
2016

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ACCESS TO JUSTICE FOR DEAF PERSONS IN THAILAND
: FOCUS ON FILING A CRIMINAL COMPLAINT WITH INQUIRY OFFICERS

RUNGRAPEEPHAN UJAWARTEE 5336816 SHCJ/D

Ph.D. (CRIMINOLOGY, JUSTICE ADMINISTRATION AND SOCIETY)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SUNEK KANYAJIT,
Ph.D. (CRIMINOLOGY, JUSTICE ADMINISTRATION AND SOCIETY),
SRISOMBAT CHOKPRAJAKCHAT, Ph.D.(PUBLIC POLICY),
THITI MAHACHAROEN, Ph.D. (CRIMINAL JUSTICE WITH FORENSIC
SCIENCE SPECIALTY), SUPIN NAYONG, Ph.D. (HIGHER EDUCATION)

ABSTRACT

The aim of this qualitative research were to (1) examine experience, obstacle and problems on deaf persons in terms of access to criminal justice process, in particular prosecution informed the inquiry level, (2) survey opinions and needs of deaf persons, opinions and suggestions from guardian, inquiry officer, and expert or scholar who had direct experience and knowledge with deaf persons and criminal justice, and (3) present effective ways and mechanisms to aid deaf persons on access to criminal justice in Thailand in accordance with requirement of deaf persons. The research used purposive sampling and in-depth interview was conducted to twenty participants who were 5 deaf persons, 5 guardians, 5 inquiry officers, and 5 experts or scholars.

It was found that obstacles and problems for deaf persons in filing criminal complaints with inquiry officers were (1) communication, (2) absence of sign language interpreter to assist communication, (3) unawareness of deaf person in their own legal rights, (4) lack of knowledge of sign language interpreter in law and justice process, (5) inadequate number of sign language interpreter for services, (6) unfamiliarity of police officers with languages and cultures of deaf person, (7) insufficient ability and comprehension of police officer regarding sign language, and (8) absence of expert or sign language interpreter in police stations.

The finally recommendations for assistance on access to justice for deaf persons in Thailand are put forward; (1) sign language interpreter or TTRS shall be provided in police stations, (2) inquiry officer shall take training program of basic sign language, (3) priority lane shall be established for deaf persons, (4) a handbook for deaf persons shall be prepared for inquiry officers during prosecution, (5) deaf persons shall be provided with technology such as television and social media for education of law and justice process, (6) the Royal Thai Police shall contribute and appoint an expert interpreter of sign language, (7) it shall provide priority lanes in legal consultant and justice process for deaf persons, (8) video recording shall be conducted in inquiry stage, (9) female inquiry officer and sign language interpreter shall be involved during the investigation of sexual offences.

KEY WORDS: ACCESS TO JUSTICE / DEAF PERSON / INQUIRY OFFICER

131 pages

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของคนพิการทางการได้ยินในประเทศไทย : ศึกษากรณีการแจ้งความดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวน

ACCESS TO JUSTICE FOR DEAF PERSONS IN THAILAND

: FOCUS ON FILING A CRIMINAL COMPLAINT WITH INQUIRY OFFICERS

รุ่งรพีพรรณ อุจาวาที 5336816 SHCJ/D

ปร.ด. (อาชญวิทยา, การบริหารงานยุติธรรมและสังคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สุเมธี กัลยะจิตร, Ph.D. (CRIMINOLOGY, JUSTICE ADMINISTRATION AND SOCIETY), ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, Ph.D.(PUBLIC POLICY), ธิดิ มทาจเจริญ, Ph.D. (CRIMINAL JUSTICE WITH FORENSIC SCIENCE SPECIALTY), สุพิน นายอง, Ph.D. (HIGHER EDUCATION)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของคนพิการทางการได้ยินในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะการแจ้งความดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวน รวมทั้งความคิดเห็นและความต้องการของคนพิการทางการได้ยินในประเทศไทย ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง พนักงานสอบสวน ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับคนพิการทางการได้ยินและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเสนอแนะแนวทาง/รูปแบบการให้ความช่วยเหลือคนพิการทางการได้ยินในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะความต้องการจำเป็นที่เป็นพิเศษของคนพิการทางการได้ยิน ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 4 กลุ่ม คือ คนพิการทางการได้ยิน ผู้ปกครอง พนักงานสอบสวน และผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของคนพิการทางการได้ยินในการแจ้งความดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนคือ 1) ปัญหาเรื่องการสื่อสาร 2) ไม่มีล่ามภาษามือเพื่อช่วยในการสื่อสาร 3) คนพิการทางการได้ยินไม่รู้สิทธิของตนเองตามกฎหมาย 4) ล่ามภาษามือไม่มีความรู้เฉพาะทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 5) ล่ามภาษามือไม่เพียงพอต่อการให้บริการ 6) ความไม่เข้าใจของตำรวจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของคนพิการทางการได้ยิน 7) ตำรวจไม่มีทักษะและความรู้เกี่ยวกับภาษามือ 8) ไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือล่ามภาษามือประจำสถานีตำรวจ

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือคนพิการทางการได้ยินในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย คือ 1) ควรมีล่ามภาษามือหรือผู้บริการล่ามภาษามือ TTRS ประจำสถานีตำรวจ 2) พนักงานสอบสวนควรได้รับการฝึกอบรมการใช้ภาษามือเบื้องต้น 3) ควรมีช่องทางพิเศษสำหรับให้บริการคนพิการทางการได้ยิน 4) ควรจัดทำคู่มือวิธีการปฏิบัติสำหรับพนักงานสอบสวนเมื่อมีคนพิการทางการได้ยินเข้าแจ้งความ 5) ควรมีสื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางโทรทัศน์และ Social Media สำหรับคนพิการทางการได้ยิน 6) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดหาและแต่งตั้งล่ามภาษามือพิเศษเฉพาะทาง 7) ควรมีช่องทางกรขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสำหรับคนพิการทางการได้ยิน 8) ควรมีการบันทึกวิดีโอในระหว่างการสอบสวน 9) ควรมีพนักงานสอบสวนหญิงและล่ามภาษามือเพศหญิงร่วมในการสอบสวนในคดีที่เกี่ยวกับเพศ